

ΠΟΙΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΝΕΟΣ ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

Δρ. Ν. Αναστάσιος Καντιάνης

31-3-2023

ΝΕΟΣ ΠΚ (Ν. 4619/2019)

- Ν. 4619/2019: **Νέος ΠΚ** συντάχθηκε από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή, που συστάθηκε με την με αριθ. 38882 / 18.5.2015 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 375/26.5.2015) απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων όπως αυτή τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με μεταγενέστερες αποφάσεις του ίδιου Υπουργού. Δεν ήταν αντικείμενο της επιτροπής οι ειδικοί ποινικοί νόμοι.
- Ν. 4855/2021: εκτεταμένες τροποποιήσεις στον νέο ΠΚ.

ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΝΕΟΥ ΠΚ

- Ποινές επί πλημμελημάτων αναστέλλονταν πάντα ή μετατρέπονταν σε χρηματικές ποινές. Έτσι ο νομοθέτης για λόγους γενικής πρόληψης αναβίβαζε σε κακουργήματα πράξεις, που δεν είχαν απαραίτητα την ιδιαίτερη απαξία του κακουργήματος, αλλά για να αντιμετωπίσει τη στρέβλωση της μη πραγματικής έκτισης των στερητικών της ελευθερίας ποινών επί πλημμελημάτων. Αυτό οδήγησε σε υπερφόρτωση των εφετείων κακουργημάτων που έχουν λιγότερο προσωπικό ==→ καθυστέρηση απονομής δικαιοσύνης
- Εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας σε επιμέρους διατάξεις, ορθολογικοποίηση ποινών, ενίσχυση της δικαστικής εφαρμογής της αρχής της επιείκειας και της εξατομικευμένης ποινικής μεταχείρισης του υπαιτίου, π.χ. νέοι λόγοι μείωσης ποινής, νέο άρθρο 104 Β για τη δικαστική άφεση της ποινής

ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΟΙΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

- Δεν υπήρξε αντίστοιχη επεξεργασία των ειδικών ποινικών νόμων
- Με **μεταβατικές διατάξεις** του νέου ΠΚ επιχειρήθηκε να υπάρξει μια ενδοσυστημική συνέπεια μεταξύ του πνεύματος του νέου ΠΚ και των ειδικών ποινικών νόμων.
- Τροποποιήθηκαν ποινές σε ειδικούς ποινικούς με τις μεταβατικές διατάξεις του νέου ΠΚ, ενώ αντιμετωπίστηκαν ζητήματα ορισμένα διαχρονικού δικαίου.

ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΠΚ - ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΟΙΝΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ

- Άρθρο 12 ΠΚ
- Οι διατάξεις του Γενικού Μέρους του ΠΚ εφαρμόζονται και σε αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται σε ειδικούς νόμους, **αν οι νόμοι αυτοί δεν ορίζουν διαφορετικά με ρητή διάταξή τους.**

Η ΧΡΗΜΑΤΙΚΉ ΠΟΙΝΉ ΣΤΟΝ ΝΈΟ ΠΚ

- Προσδιορίζεται σε ημερήσιες μονάδες (ΗΜ).
- Πρώτα ορίζεται ο αριθμός των ΗΜ που αντικατοπτρίζει μόνο τη βαρύτητα της πράξης και την ενοχή του υπαιτίου. ≤ 90 ΗΜ αν απειλείται μόνη της ως κύρια ποινή ή διαζευκτικά με την παροχή κοινωφελούς εργασίας. ≤ 180 ΗΜ αν απειλείται διαζευκτικά με Φ ή Κ. ≤ 360 ΗΜ αν απειλείται αθροιστικά με Φ ή Κ
- Στη συνέχεια προσδιορίζεται το ύψος κάθε ημερήσιας μονάδας, που ΑΝ ΔΕΝ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ, είναι από 1 ευρώ μέχρι 100 ευρώ. Το ύψος προσδιορίζεται με βάση την προσωπική και οικονομική κατάσταση του υπαιτίου.
- =====> ανώτατο ύψος: $360 \times 100 = 36000$ ευρώ

ΠΟΙΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

- Ιδίως Άρθρα 66, 66Α και 66Β Ν. 2121/1993, **όπως ισχύει**
- Έννομο αγαθό:
- Ιδιόρρυθμο: περιουσιακή όψη και ηθική όψη = πνευματική ιδιοκτησία

ΠΛΗΜΜΕΛΉΜΑΤΑ ΣΤΟ Ν. 2121/1993

- Άρθρο 66 ν. 2121/1993 «ποινικές κυρώσεις»: Βασικό έγκλημα $\Phi > 1 \text{ E} + \text{ΧΠ}$ **2900-15000 ευρώ**
- Διακεκριμένη παραλλαγή: αν όφελος επιδιωχθέν ή απειληθείσα ζημία ιδιαίτερα μεγάλη => $\Phi > 2 \text{ E} + \text{ΧΠ}$ **6000-30000 ευρώ.**
- 66 Α παρ. 4 ν. 2121/1993 «τεχνολογικά μέτρα»: άσκηση δραστηριοτήτων κατά παράβαση των ανωτέρω (παρ. 2,3) διατάξεων => $\Phi > 1 \text{ E} + \text{ΧΠ}$ **2900-15000 ευρώ.**
- 66 Β ν. 2121/1993 «πληροφορίες για το καθεστώς δικαιούχων», παρ. 3: η παράβαση των ανωτέρω (παρ. 2) διατάξεων => $\Phi > 1 \text{ E} + \text{ΧΠ}$ **2900-15000 ευρώ.**

ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

- 1. Αν το προβλέπει ο νόμος, π.χ. στην απόπειρα
 - 2. Αν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις
 - 3. Αν υπάρχει ομολογία ενοχής κατά την προδικασία
-
- **Μείωση ποινής:** Όπου προβλέπεται σωρευτικά ποινή φυλάκισης και χρηματική ποινή μπορεί να επιβληθεί μόνο η χρηματική ποινή.

ΆΡΘΡΟ 66 ΠΑΡ. 7 Ν. 2121/1993

- «Αν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις η χρηματική δεν μπορεί να μειωθεί κάτω από το ήμισυ του ελάχιστου ορίου που προβλέπεται κατά περίπτωση στον παρόντα νόμο.»
- =**Απόκλιση** από το γενικό μέρος του ΠΚ = η χρηματική ποινή μπορεί να μειωθεί μέχρι το ελάχιστο όριό της.

ΆΡΘΡΟ 463 ΠΑΡ. 2 ΠΚ

- Όπου σε ειδικό νόμο προβλέπεται ποινή φυλάκισης προστίθεται ΔΙΑΖΕΥΚΤΙΚΑ χρηματική ποινή, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 57 ΠΚ
- Οδηγεί σε ευμενέστερη μεταχείριση = εφαρμόζεται μέχρι την αμετάκλητη καταδίκη η ευμενέστερη διάταξη

ΑΠ 493/2020, ΑΠ 838/2020

- ΑΠ 493/2020: Καταδίκη σε ποινή φυλάκισης δύο (2) μηνών με τριετή αναστολή, για την αξιόποινη πράξη της παράβασης του άρθρου 66 παρ. 1 του ν. **2121/1993**.
- **Επειδή** η πράξη τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή δύο χιλιάδων εννιακοσίων (2.900) ευρώ έως δέκα πέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, δεν εμπίπτει στις ευνοϊκές ρυθμίσεις του άρθρου 463 παρ. 2 του νέου ΠΚ (Ν.4619/2019).
- ΑΠ 24/2020, ΑΠ 162/2021

CONTRA: ΑΠ 80/2020, ΑΠ 288/2020

- Αν προβλέπεται σωρευτικά ποινή φυλάκισης και Χρηματική Ποινή εφαρμόζεται το 463 παρ. 2!

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΦΕΣΗ ΠΟΙΝΗΣ

- Άρθρο 104B. Λόγοι δικαστικής άφεσης της ποινής.
- 1. Το δικαστήριο μπορεί να μην επιβάλει ποινή στον υπαίτιο πλημμελήματος αν: α) η βλάβη ή ο κίνδυνος που προκλήθηκαν από την πράξη του ήταν ιδιαιτέρως μικρής βαρύτητας, β) ο υπαίτιος έχει αποκαταστήσει στο μέτρο του δυνατού την προσβολή που έχει προκαλέσει στον παθόντα, δείχνοντας ειλικρινή μετάνοια, γ) ο υπαίτιος έχει πληγεί ιδιαίτερα σοβαρά από το αποτέλεσμα της πράξης του, ή δ) έχει περάσει ασυνήθιστα μεγάλο χρονικό διάστημα από την τέλεση του εγκλήματος. Για να κρίνει το δικαστήριο αν δεν θα επιβάλλει ποινή ελέγχει αν αυτή, εξαιτίας μίας των ανωτέρω περιστάσεων, δεν εμφανίζεται πλέον αναγκαία ή εμφανίζεται δυσανάλογα επαχθής.
- 2. Το δικαστήριο δεν επιβάλλει ποινή στον υπαίτιο πλημμελήματος, αν έχει ολοκληρωθεί επιτυχώς διαδικασία αποκαταστατικής δικαιοσύνης μεταξύ αυτού και του παθόντος».

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΑΦΕΣΗ ΠΟΙΝΗΣ

- Διατυπώνεται με αυτοτελή ισχυρισμό
- Διακρίνεται σαφώς από το, περί ενοχής, κεφάλαιο της απόφασης (ΑΠ 505/2021)
- Η πρόταση της Εισαγγελέως περί της ενοχής του αναιρεσείοντα δεν καλύπτει και το περί ποινής κεφάλαιο, στο οποίο εντάσσεται ο αυτοτελής ισχυρισμός περί δικαστικής άφεσης της ποινής. Επομένως αν η Εισαγγελέας δεν πρότεινε στο Δικαστήριο αναφορικά με τον αυτοτελή ισχυρισμό περί δικαστικής άφεσης ποινής, υφίσταται απόλυτη ακυρότητα της απόφασης ως προς το κεφάλαιο αυτό και ως εκ τούτου, καθίσταται αναιρετέα η απόφαση σύμφωνα με το άρθρο 510 παρ. 1Α ΚΠΔ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΦΕΣΗΣ ΤΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

- άρθρο 368 του ΚΠΔ «Πώς τελειώνει η ποινική δίκη»
- «...Η δικαστική άφεση της ποινής και η απαλλαγή λόγω έμπρακτης μετάνοιας λογίζονται ως αθώωση του κατηγορουμένου»

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΕΚΤΈΛΕΣΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

- Για πράξεις που τελέστηκαν μετά την ισχύ του νέου ΠΚ (1-7-2019) ισχύουν οι διατάξεις του νέου ΠΚ

ΑΝΑΣΤΟΛΗ ΠΟΙΝΗΣ, ΜΕΤΑΤΡΟΠΉ ΠΟΙΝΉΣ, ΑΠΟΛΥΣΗ ΥΠΟ ΟΡΟ

- Άρθρου 465 ΠΚ: «οι διατάξεις του προϊσχύσαντος Ποινικού Κώδικα για τη μετατροπή της ποινής σε χρηματική ποινή, την αναστολή εκτέλεσης της ποινής και την απόλυση υπό όρο **εφαρμόζονται για πράξεις που τελέστηκαν μέχρι τη θέση σε ισχύ του παρόντος**»
- Πρόσθετη προϋπόθεση (κατ' επιταγή του άρθρου 2 ΠΚ) ότι οι προϊσχύσασες διατάξεις είναι ευμενέστερες για τον κατηγορούμενο. Διαφορετικά εφαρμοστέες είναι πάντοτε οι διατάξεις που είναι ευμενέστερες για τον κατηγορούμενο, ανεξάρτητα αν προβλέπονται στον προϊσχύοντα ή στον ισχύοντα Ποινικό Κώδικα.
- Ποινή φυλάκισης > 3τών – 5 έτη, επιτρέπεται η αναστολή υπό όρους στον παλαιό ΠΚ, δεν προβλέπεται στον νέο ΠΚ
- Άρειος Πάγος **559 / 2020**

ΚΑΚΟΥΡΓΉΜΑΤΑ ΤΟΥ Ν. 2121/1993

- Άρθρο 66 παρ. 3 εδ. β και γ
- Αν κατ' επάγγελμα ή σε εμπορική κλίμακα τέλεση των βασικών εγκλημάτων ή επί ιδιαίτερης επικινδυνότητας του δράστη, τότε επιβάλλεται **κάθειρξη μέχρι 10 ετών και ΧΠ 15000-60000 ευρώ και αφαίρεση άδειας λειτουργίας της επιχείρησης στο πλαίσιο της οποίας εκτελέστηκε η πράξη**
- Θεωρείται ότι η πράξη έχει τελεσθεί κατ' επάγγελμα και όταν ο δράστης έχει καταδικασθεί για αδικήματα του παρόντος άρθρου (ή για παράβαση των διατάξεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας που ίσχυαν πριν απ' αυτό) με αμετάκλητη απόφαση σε ποινή στερητική της ελευθερίας

Ν'ΕΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΠΟΙΝΩΝ ΚΑΚΟΥΡΓΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΞΗ

- 463 παρ. 3 νέου Ποινικού Κώδικα
- «Όπου σε ειδικούς νόμους απειλείται κάθειρξη έως δέκα έτη, επιβάλλεται ποινή μειωμένη κατά το άρθρο 83 περ. γ'. Η πράξη διατηρεί τον κακουργηματικό χαρακτήρα της».
- Άρθρο 83 περ. γ': $\Phi > 1$ έτος (= μέχρι 5 έτη) Ή $K < 8$ έτη
- Παράδειγμα: Υπ' αρ. 602/2019 απόφαση του Πενταμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, με την οποία για την αξιόποινη πράξη της κλοπής πνευματικής ιδιοκτησίας κατ' επάγγελμα και σε εμπορική κλίμακα από κοινού (άρθρα 1, 2, 66 παρ. 1, 3 ν. [2121/1993](#)) επιβλήθηκε ποινή φυλάκισης 1 έτους, η εκτέλεση της οποίας ανεστάλη επί τριετία (αναιρέθηκε με την ΑΠ 4/2022)

ΑΛΛΑΖΕΙ Η ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΞΙΟΠΟΙΝΗΣ ΠΡΑΞΗΣ ΜΕ ΤΑ ΝΕΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΠΟΙΝΩΝ;

- Κατηγορία αξιόποινης πράξης=Κακούργημα ή Πλημμέλημα (άρθρο 18 ΠΚ)
- Κριτήριο είναι η βαρύτερη ποινή που καθορίζεται από το νόμο, όχι αυτή που επιβάλλεται (άρθρο 19)
- Έτσι παραμένει κακούργημα η καταδίκη σε Φ ενός έτους για κατ' επάγγελμα τέλεση!
- Πρακτική σημασία ιδίως στην παραγραφή, παραδεκτό ενδίκων μέσων.

463 ΠΑΡ. 5

- Από την έναρξη ισχύος του νέου ΠΚ «καταργούνται όλες οι διατάξεις που περιέχονται σε ειδικούς νόμους με τις οποίες καθορίζονται παρεπόμενες ποινές ή άλλες συνέπειες»
- Παρεπόμενες ποινές: καταργήθηκε η στέρηση πολιτικών δικαιωμάτων
- ΑΠ 808/2020: Θεώρησε την υποτροπή ως άλλη συνέπεια που καταργήθηκε
- ΑΠ 521/2020: Ειδική υποτροπή σε ειδικό ποινικό νόμο διατηρείται.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΡΘΡΟΥ 2 ΠΚ

- στην περίπτωση που μετά την δημοσίευση της προσβαλλόμενης απόφασης μεταβλήθηκε το νομοθετικό καθεστώς, όσον αφορά τα στοιχεία της αξιόποινης πράξης ή και την προβλεπόμενη ποινή, κύρια ή παρεπόμενη, ο Άρειος Πάγος εφαρμόζει και αυτεπάγγελτα, κατ' άρθρο 2 παρ. 1 του ΠΚ, το νόμο που ίσχυε από την τέλεση της πράξης έως την αμετάκλητη εκδίκαση της και περιέχει τις ευμενέστερες για τον κατηγορούμενο διατάξεις, εφόσον η αίτηση αναίρεσης είναι τυπικά δεκτή, ασκήθηκε εμπρόθεσμα και κατά τους νόμιμους τύπους και περιέχεται ένας τουλάχιστον παραδεκτός λόγος αναίρεσης

ΑΡΣΗ ΑΠΟΡΡΗΤΟΥ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

- Άρθρο 6 ν. 5002/2022:
- Επιτρέπεται η άρση του απορρήτου των επικοινωνιών για τη διακρίβωση των κακουργημάτων της παρ. 3 του άρθρου 66 του ν. 2121/1993

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Συνύπαρξη παλαιού και νέου συστήματος ποινικής νομοθέτησης
- Προβλήματα ερμηνείας κατά την εφαρμογή των μεταβατικών διατάξεων
- Ανάγκη αναθεώρησης της νομοθεσίας των ειδικών ποινικών νόμων με τρόπο ώστε να μην αποκλίνει από κεντρικές επιλογές του νομοθέτη του ΠΚ